

Ekonomi i småskalig grönsaksodling

Ylva Andersson | FoU-dagarna den 7-8 November 2024

Hushållnings
sällskapet

Hortohubben!

- Kunskapssammanställningar
- Faktablad
- Poddar
- Video
- Med mera...

Bakgrund

- Stort intresse för småskalig odling, market gardening, som vuxit mycket de senaste 10-15 åren.
- Många påståenden om att det går att få god lönsamhet på mycket små arealer. The market gardener av Jean Martin-Fortier och The urban farmer av Curtis Stone
- Men mycket få (inga?) studier på detta, i alla fall inte i Sverige.
- Jordbruksverket har gjort kalkyler, även för mindre odlingar som säljer direkt till konsument men tveksamt om de är användbara. Det är svårt att generalisera för små verksamheter.

Mål

- **Räkenskaper.** Exempel på intäkter, kostnader och resultat i en småskalig odling (2000 kvm-3 ha).
- **Intervjuer.** Försöka skapa en helhetsbild av företagens verksamhet för att bättre förstå siffrorna.
- **Möten.** Prata ekonomi tillsammans för att lära av varandra och sätta upp ekonomiska mål.

Odlare i projektet

- Rikkenstorp, Grängesberg
- Vegostan, Malmö
- Kollinge torpargård, Kågeröd
- Mylla, Näshulta, Eskilstuna kommun
- Gåltjärns gård, Kovland, Sundsvalls kommun

Vegostan

Start: 2018. Grönsaksodling (2200 kvm), växthus och skottproduktion, studiebesök, utbildning.

Jag vill bevisa att modellen håller och att jag har en dräglig livsstil och kan ta ut en lön. Men det är inte lätt.

Jag har alltid sagt att jag inte ska vara beroende av praktikanter men i år (2022) hade det havererat utan dem.

Kollinge torpargård

Start: 2015. 1,85 ha grönsaksodling, andelsjordbruk
fröodling, kurser och studiebesök.

Från början handlade det om rädda världen men den där klara ideologiska utgångspunkten som man hade när man var 20 har suddats ut. Jag vill göra rätt och se om det går att odla grönsaker på det sätt som vi vill. Det är en utmaning men att odla mat kan ju inte bli jättefel.

Om vi hade behövt gå till banken så hade vi nog inte kunnat starta den här verksamheten.

Rikkenstorp

Start: 2015. Grönsaksodling på 3000 kvm, andelsjordbruk, studiebesök, utbildning.

Jag vill försöka utforska möjligheten att bygga relationer på andra premisser än marknaden. Andelsjordbruk utmanar idéerna om hur man kan göra saker.

Jag hade inte fortsatt att odla grönsaker om jag inte haft uppbackning från medlemmarna. Jag har inte lust att slita för att odla grönsaker.

Mylla andelsjordbruk

Start: 2016. Grönsaksodling på 6000 kvm, växthus, andelsjordbruk.

Som självhushållare var det grönsaksodlingen som var absolut roligast att hålla på med. Det kändes rätt av många skäl och det känns fortfarande meningsfullt.

Det märks att jag börjar bli äldre. Jag har mer problem med fötterna och nacken, ibland känns det som att man är 80 år redan. Kanske måste man lägga om produktionen mer till mindre tunga arbetsuppgifter.

Gåltjärns gård

Start: 2017. Grönsaksodling på 4,2 hektar grönsaker, potatis, jordgubbar, andelsjordbruk.

Det är det roligaste jag vet. Och det är roligt att göra det tillsammans. Både mina föräldrar och vi bor på gården och det är så jag också är uppvuxen.

Många odlare sätter upp väldigt höga krav på sig själva vilket kan bli ett hinder. Vi har en hel familj som har varit ekologiska odlare och det ger oss perspektiv.

Räkenskaper

Resultatrapport	Kollinge torpargård		
Yta grönsaksodling inkl. gångar mellan bäddar och grüngödsling (kvm)	18500	18500	18500
Arbetstid totalt	2784	2784	2784
Arbetstid praktikanter/volontärer/medlemmar	100	100	100
Intäkter	2021	2022	2023
Grönsaker och potatis			
Andelar	454 501 kr	385 913 kr	500 000 kr
Gårdsbutik	9 103 kr	2 072 kr	
Utsädesproduktion	56 463 kr	91 719 kr	107 690 kr
EU-stöd trädgårdsgrödor	20 049 kr	17 303 kr	17 000 kr
Annan odlingsrelaterad verksamhet t.ex. studiebesök	14 900 kr	56 208 kr	30 880 kr
Övrig verksamhet inom gården			
Övriga EU-stöd	10 362 kr	8 944 kr	9 000 kr
Summa intäkter	565 378 kr	562 159 kr	664 570 kr

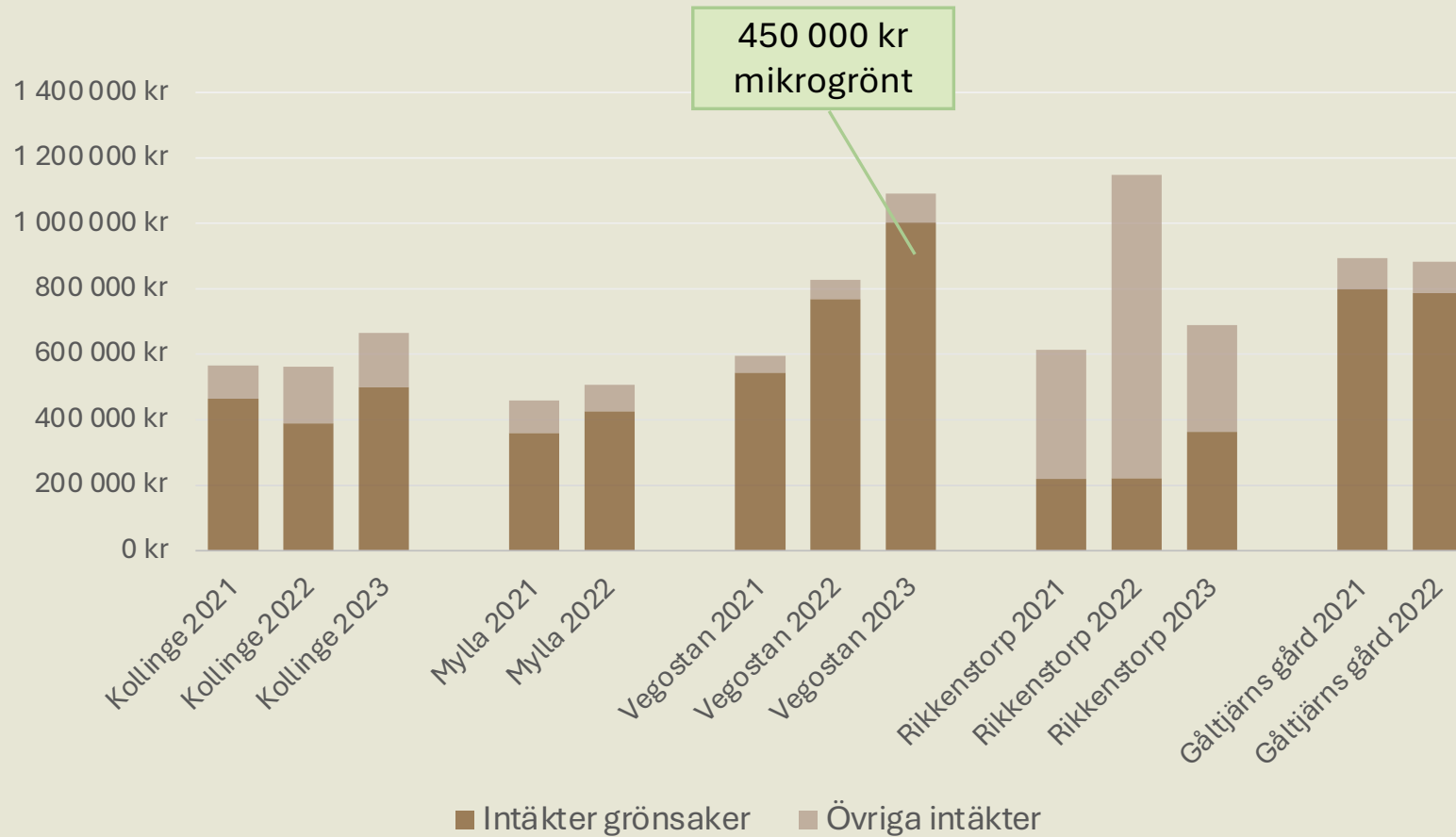

Direkta kostnader			
Utsäde	40 849 kr	28 322 kr	26 959 kr
Stallgödsel	7 500 kr		
Handelsgödselmedel och kalkning	9 031 kr	1 476 kr	5 170 kr
Plantuppdragning - Plantjord, krukor och brätten	6 500 kr	3 016 kr	6 223 kr
Övrigt förbrukningsmaterial t.ex. fiberduk, markduk, växtskyddsmedel, redskap och bevattning	31 812 kr	19 122 kr	23 000 kr
El (plantuppdragning)	4 426 kr	5 286 kr	5 200 kr
Transporter	3 487 kr	5 538 kr	5 373 kr
Övriga kostnader grönsaker (certifiering, analyser)	7 190 kr	10 795 kr	10 023 kr
Summa direkta kostnader	110 795 kr	73 555 kr	81 948 kr
Övriga externa kostnader			
Transporter (milersättning, bränsle etc.)	23 758 kr	26 290 kr	30 000 kr
Större maskiner, redskap, verktyg, infrastruktur, växthus	102 138 kr	35 000 kr	16 000 kr
Förbrukningsmaterial (t.ex. byggmaterial, arbetskläder m.m.)			28 100 kr
Övriga kostnader (telefon, bank, försäkringar m.m.)			23 300 kr
Personalkostnader anställda (lön, skatter, avgifter m.m.)	47 993 kr	70 481 kr	
Summa övriga externa kostnader	173 889 kr	131 771 kr	97 400 kr
Summa kostnader	284 684 kr	205 326 kr	179 348 kr
Resultat före avskrivningar	280 694 kr	356 833 kr	485 222 kr
Avskrivningar			
Resultat	280 694 kr	356 833 kr	485 222 kr

Intäkter

Resultat

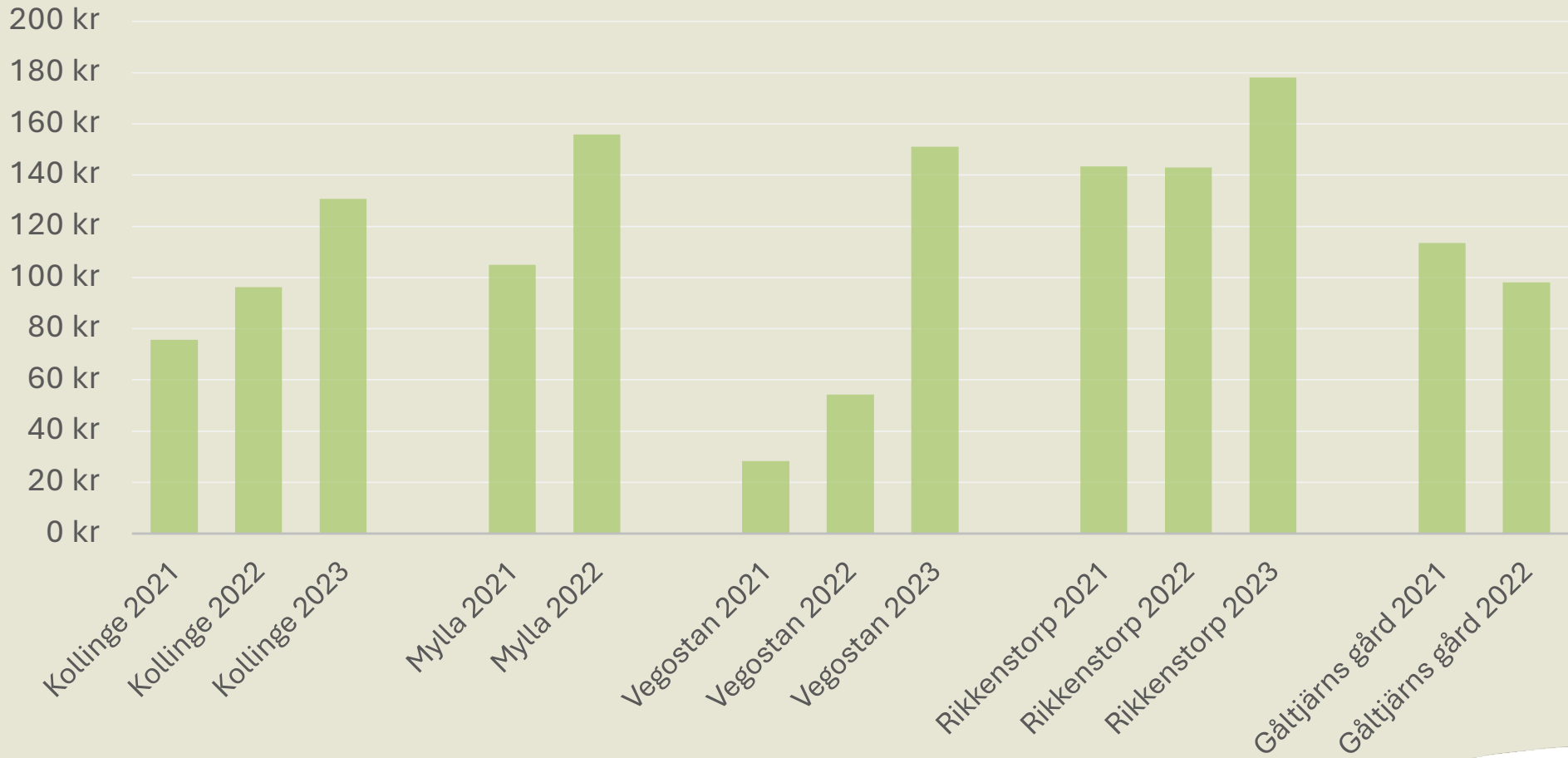

Bruttoinkomst per arbetstimme

- Arbetstiden har dokumenterats eller uppskattats.
- Arbetstiden innefattar bara ägarnas arbetstid, inte eventuella anställda eller praktikanter.
- Kostnader för anställda/praktikanter är inräknade i resultatet.
- Timlönen är beräknad utifrån faktisk arbetstid vilken inte innefattar semester. Ingen hänsyn är tagen till eventuella sjukdagar eller vab.

Timlön (brutto)

Investeringar

Kollinge torpargård	614 000 kr
Gåltjärns gård	647 200 kr
Mylla	618 000 kr
Vegostan	793 000 kr
Rikkenstorp	372 000 kr

Resultat

- De flesta arbetar inte mer än heltid i genomsnitt över säsongen och har ofta ett par lugnare vintermånader.
- Alla odlarna har haft relativt goda förutsättningar när de började med tillgång till eget kapital, möjlighet att låna pengar av släktingar eller ta över en föräldragård.
- I några fall jobbar en partner utanför gården vilket skapat en trygghet de första åren.
- Trots detta har det tagit flera år för dem att få en rimlig lönsamhet.

En fransk studie

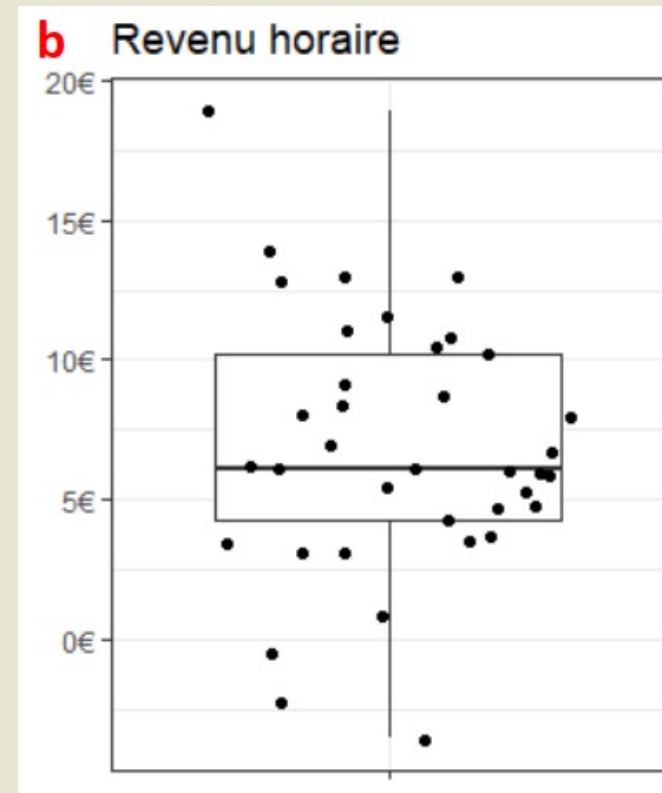
- 42 gårdar
- Verksamma i minst tre år
- Minst 20 grödor
- Mindre än 1,5 hektar
- Ekologiskt certifierade.
- Dokumentation av odlarnas mål och värderingar, areal, ekonomi, arbetstid, utrustning och odlingsssystem.

[Läs mer: Espace Maraichage : MMBio-Repere](#)

Timlön ("netto")

- Stor variation
- De flesta kring nivån för minimilönen i Frankrike på ca 8 euro.

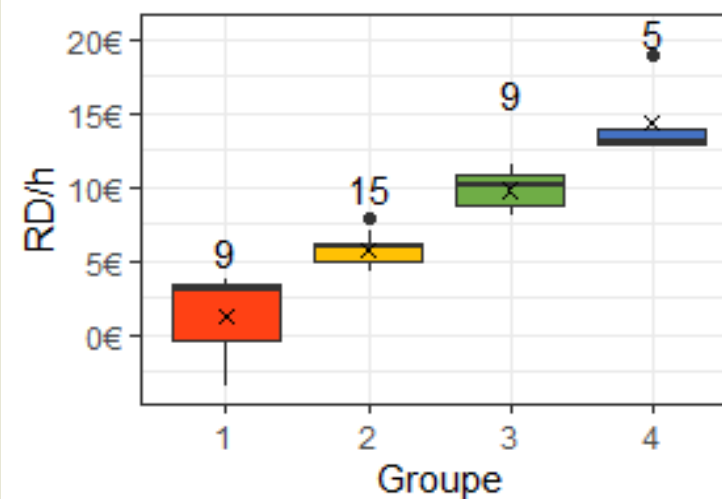

Fyra grupper

Typologie RD/h	Seuils		Nombre de fermes
Groupe 1	< RSA	< 3,74€	9
Groupe 2	RSA – SMIC net	3,74€ - 8,03€	15
Groupe 3	> SMIC net	8,03€ - 12,05€	9
Groupe 4	> 1.5x net SMIC	> 12,05€	5
ND	Comptabilité non disponible		4

Timlön

Några resultat

- Grupp 4 hade en till två verksamhetsgrenar medan grupp 1–3 hade flera verksamhetsgrenar.
- Ingen skillnad mellan olika försäljningskanaler.
- Men större del av intäkterna från en enda försäljningskanal i grupp 4 (cirka 90 %, jämfört med 50–75 % i de andra grupperna).
- Grupp 3 och 4 hade i större utsträckning utbildad personal med högre lön.
- Inga stora skillnader i omsättning men grupp 3 och 4 utmärkte sig med lägre kostnader oavsett omsättning.

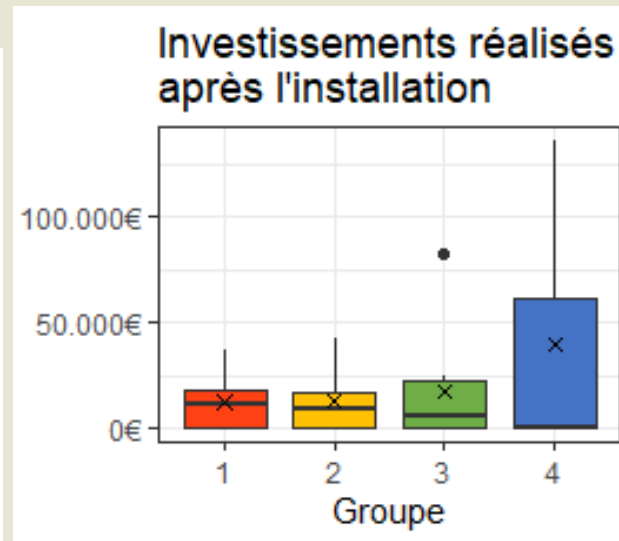
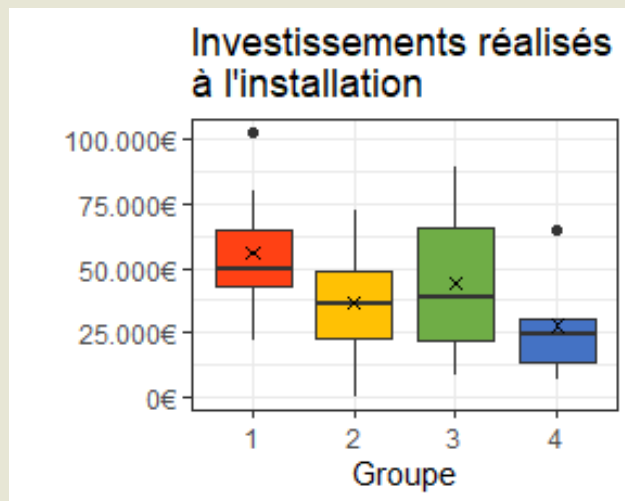
Forts...

- Grupp 4 investerade mindre i början och mer senare.
- Grupp 4 investerade mer i bevattningssystem, jordbearbetning och ogräsbrännare.
- Grupp 4 använde mer insatsvaror som till exempel markdukar, ekologiska växtskyddsmedel, kalk och gödsel.

Investment and equipment

57 000 € (647 429 SEK) on average, including :
40 000 € (454 336 SEK) during the installation phase
17 000 € (193 092 SEK) after the installation

- What are your investment priorities?

All equipment ranges in the farm panel

- Group 4 invested more towards:
- Irrigation: programmers and water supply networks
  - Soil cultivation: rototillers and cultivators
  - Crop maintenance: thermal weeders

Reflektioner

- Har man som främsta mål att tjäna pengar på småskalig odling så är sannolikheten troligen större att man gör det.
- Budskapet att det går att bidra till en bättre värld och samtidigt tjäna stora pengar, är något som många vill höra.
- Målkonflikt mellan ekologisk och ekonomisk hållbarhet.
- De flesta småskaliga odlare har andra drivkrafter som är viktigare, även om de gärna skulle kunna ta ut en högre lön.
- Den låga lönen kompenseras av friheten i arbetet, att få arbeta med något som är meningsfullt och roligt och att ha nära till jobbet.

Länk till vår webb

Hushållnings
sällskapet

Hushållnings
sällskapet

KUNSKAP FÖR LANDETS FRAMTID